

УДК 336.7(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.2.57>

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В ФОРМУВАННІ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Старинський М.В.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
ORCID: 0000-0003-2661-5639*

Татарінова К.В.,

*студентка III курсу
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
ORCID: 0009-0008-8061-7444*

Старинський М.В., Татарінова К.В. Роль Національного банку України в формуванні валютної політики: правовий аспект.

Стаття присвячена комплексному дослідженню ролі Національного банку України в формуванні валютної політики, здійсненого крізь призму правового аспекту. Наголошено на особливому значенні валютних відносин як одного з фундаментальних факторів сталого розвитку й економічної стабільності держави. Проведено ґрунтовний аналіз наукової літератури з метою концептуального визначення категорії «валютна політика» як важливого інструменту макроекономічного регулювання, виділивши чотири основоположні підходи до трактування поняття. Окреслено ключові ознаки валютної політики, при чому зазначено, що такі ознаки як мета валютної політики та сфера її реалізації є основою розмежування валютної політики від інших елементів державної економічної політики. Охарактеризовано функціонал валютної політики, що включає регулятивну, контрольну, управлінську монетарну, стабілізаційну й координаційну функції.

Зауважено: незважаючи на значну дослідницьку зацікавленість питаннями концептуальних аспектів валютної політики, питання її суб'єктного складу досі є мало дослідженим в науковій літературі. Відтак, у статті суб'єктами валютної політики визначено Національний банк України, Міністерство Фінансів України, уповноважені банки, а також Державну податкову службу України, Державну митну службу України та Казначейську службу України. Втім, акцентовано увагу на тому, що Національний банк України відіграє фундаментальну роль в структурі валютної політики як головний регулятор валютних відносин, забезпечуючи стабільність грошово-кредитної системи. Розглянуто правовий статус Національного банку України на основі Конституції України й Закону України «Про Національний банк України».

Встановлено, що, здійснюючи валютне регулювання і контроль, основною функцією діяльності Національного банку України в межах монетарної політики є підтримання стабільності курсу національної валюти й досягнення рівноваги в платіжному балансі держави. Зазначено, що попри його економічну самостійність, він підзвітний Верховній Раді України. Наголошено: Національний банк України є центральним суб'єктом валютного регулювання, котрий забезпечує збалансованість валютної політики та стійкий розвиток національної економіки, а також стабілізує національний курс іноземних грошових одиниць.

Ключові слова: валюта, валютна політика, валютне регулювання, монетарна політика, Національний банк України.

Starynskyi M.V., Tatarinova K.V. The role of the National Bank of Ukraine in the formation of monetary policy: legal aspect.

The article is dedicated to a comprehensive study of the role of the National Bank of Ukraine in shaping currency policy, examined through the prism of the legal aspect. It emphasizes the special significance of currency relations as one of the fundamental factors for sustainable development and economic stability of the state. A thorough analysis of scientific literature was conducted to conceptually

define the category of «currency policy» as an important tool of macroeconomic regulation, highlighting four fundamental approaches to interpreting the concept. The key features of currency policy are outlined, noting that such features as the goal of currency policy and the sphere of its implementation form the basis for distinguishing currency policy from other elements of state economic policy. The functions of currency policy are characterized, including regulatory, control, managerial, monetary, stabilization, and coordination functions.

It is noted that despite significant research interest in the conceptual aspects of currency policy, the issue of its subject composition remains insufficiently studied in scientific literature. Accordingly, the article identifies the subjects of currency policy as the National Bank of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, authorized banks, as well as the State Tax Service of Ukraine, the State Customs Service of Ukraine, and the Treasury Service of Ukraine. However, emphasis is placed on the fact that the National Bank of Ukraine plays a fundamental role in the structure of currency policy as the main regulator of currency relations, ensuring the stability of the monetary-credit system. The legal status of the National Bank of Ukraine is examined based on the Constitution of Ukraine and the Law of Ukraine «On the National Bank of Ukraine».

It is established that by implementing currency regulation and control, the primary function of the National Bank of Ukraine within monetary policy is maintaining the stability of the national currency exchange rate and achieving equilibrium in the state's balance of payments. It is noted that despite its economic independence, it is accountable to the Verkhovna Rada of Ukraine. It is emphasized that the National Bank of Ukraine is the central subject of currency regulation, which ensures the balance of currency policy and the sustainable development of the national economy, as well as stabilizes the national exchange rate of foreign currencies.

Key words: currency, currency policy, currency regulation, monetary policy, National Bank of Ukraine.

Постановка проблеми. Валютна політика є одним із основоположних компонентів економічної політики держави, особливо в умовах глобалізації та фінансової нестабільності, спричиненої широкою варіативністю внутрішніх і зовнішніх викликів. Національний банк України, як центральний банк України, формує й реалізує валютну політику держави, а також діє в складному нормативно-правовому середовищі, що зумовлює необхідність ґрунтовного аналізу чинного законодавства України в цій сфері. Попри декларативну визначеність правового статусу Національного банку України, відслідковується недостатній рівень систематизації стосовно регламентації механізмів формування його валютної політики. Відповідно, дана проблема потребує поглибленого теоретико-правового осмислення та оптимізації концептуальних підходів до законодавчого регулювання валютної політики.

Метою статті є комплексний аналіз ролі Національного банку України в формуванні та реалізації валютної політики крізь призму правового регулювання, зокрема досліджуючи правову природу валютної політики, межі компетенції Національного банку й нормативно-правові акти, що регулюють таку діяльність.

Стан опрацювання проблематики. Валютна політика, зокрема роль Національного банку в її формуванні й реалізації, є предметом численних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Окремі питання, пов'язані з цією проблематикою в своїх роботах розкривали такі дослідники, як С. Dery, С. Lapavitsas, А. Serletis, Б. Адамик, К.Е. Деменко, А. Скірка, О.І. Токар та інші. Попри наявність значного наукового інтересу, глибинне дослідження ролі Національного банку України в формуванні валютної політики в контексті правових аспектів залишається актуальним і вимагає подальшого наукового опрацювання.

Виклад основного матеріалу. Валютні відносини, які виникають, змінюються й припиняються на території держави, є одним з ключових факторів стратегічної динаміки її розвитку та економічної стабільності. З боку макроекономічного виміру, такі відносини сприяють державі в мобілізації додаткових фінансових ресурсів, а в контексті мікроекономічної парадигми – створюють альтернативні інструменти для фізичних осіб стосовно диверсифікації засобів збереження власного капіталу. Як наслідок, для кожної держави, зокрема й України, актуалізується необхідність у валютному регулюванні, котре виступає домінантним елементом впорядкування обігу іноземної валюти. Відповідно, зазначена діяльність держави репрезентується у вигляді валютної політики.

У зарубіжній науковій доктрині деякі дослідники, поряд із традиційним поділом державної влади на законодавчу, виконавчу та судову, згадують також про фінансову гілку влади [1, с. 638]. Така теоретична концепція дозволяє зосередити увагу на особливому значенні фінансових інституцій у процесах формування та реалізації державної економічної політики, зокрема валютної політики держави.

Варто погодитись з науковою позицією, котра підкреслює, що сьогодні майже не залишилося сфер внутрішніх та міжнародних економічних відносин, які б не зазнавали впливу валютної політики [2, с. 652]. Це додатково підтверджує її важливість як ключового механізму забезпечення внутрішньої економічної стабільності держави з одночасною інтеграцією національної економіки в глобальні фінансові системи.

Аналіз наукової літератури, присвяченої проблематиці валютної політики, свідчить про концептуальну багатовимірність поняття через відсутність усталеного трактування його понятійно-категоріального апарату. Втім, систематизування наявних теоретичних підходів до тлумачення терміну «валютна політика» дозволяє виокремити серед них чотири основоположних підходи.

У рамках першого підходу, валютна політика сприймається як складова державної економічної діяльності, що здійснюється у сфері міжнародних валютних відносин та тісно пов'язана з іншими аспектами зовнішньоекономічної діяльності. Прихильником такої позиції є О.І. Токар, яка стверджує, що валютна політика – це сукупність заходів, котрі реалізуються державою у галузі міжнародних валютних відносин на основі тактичних (поточних) і стратегічних (довгострокових) цілей держави [3, с. 207]. Таке розуміння досліджуваної категорії є теоретично обґрунтованим, оскільки відображає її комплексний характер функціональних аспектів і наголошує на сутності валютних відносин, безпосереднім об'єктом котрих виступають іноземні грошові одиниці.

У свою чергу, представники другого підходу трактують валютну політику з погляду системи цілей, завдань та інструментів державного регулювання, націлених на забезпечення ефективної інтеграції національної економіки в глобальну економіку. Зокрема, Б. Адамик і А. Скірка зазначають, що валютна політика є комплексом правових, економічних, адміністративних, організаційних та інших заходів та інструментів, котрі використовуються державою для регулювання валютних відносин з урахуванням поточних та стратегічних цілей економічної політики держави, спрямованих на підтримання стабільного обмінного курсу національної валюти й забезпечення рівноваги платіжного балансу країни [4, с. 56]. Дана позиція характеризує статичну складову валютної політики й дозволяє ідентифікувати основні механізми її впровадження.

Третій підхід до тлумачення валютної політики ґрунтується на її розгляді як динамічної системи регулювання, здатної адаптуватися до змін з метою стабілізації національної валюти. Наприклад, М.Н. Farhan, А.Т. Hussein, О.Н. Majeed наголошують, що валютна політика – це система заходів, які центральний банк впроваджує через свою діяльність для забезпечення економічної та валютної стабільності для регулювання ключових економічних показників і змінних, що впливають на стабільність національної валюти, шляхом застосування відповідних інструментів і механізмів [5, с. 4]. Тобто таке трактування висвітлює гнучкість валютної політики й стратегічну роль діяльності центрального банку в контексті макроекономічного середовища.

Представники четвертого підходу вважають, що валютна політика об'єктивується в діяльності уповноважених державою суб'єктів, наділених відповідною компетенцією. Відтак, у своєму дисертаційному дослідженні К.Е. Деменко інтерпретує валютну політику держави як діяльність законодавчо уповноважених нею органів стосовно здійснення сукупності правових, економічних і організаційних заходів, використовуючи визначені інструменти в секторі валютно-фінансових відносин для досягнення регламентованих стратегічних і тактичних цілей загальної економічної політики держави в галузі валютних відносин [6, с. 98]. Даний підхід не лише виокремлює змістовну сутність валютної політики, а й концентрує увагу на її цільовому вимірі, зокрема у розрізі виявлення стратегічно-цільових напрямів такої діяльності.

Таким чином, аналіз наукової літератури свідчить, що найбільш концептуально завершеною є наступна дефініція: валютна політика – це інституціалізована сукупність правових та економічно-організаційних заходів, які реалізуються через діяльність уповноважених державою органів у межах чинного законодавства, з метою регулювання валютно-фінансових відносин, забезпечення стабільності національної валюти й досягнення тактично-стратегічних орієнтирів загальнодержавної економічної політики в даній сфері. Зокрема, її інституціалізованість виражається в діяльності системи уповноважених державою суб'єктів, реалізація якої регламентована відповідною нормативно-правовою базою, котра закріплює спеціальні повноваження таких органів. Запропонований підхід об'єктивується в репрезентуванні валютної політики як функціонального механізму, що гарантує синергетичну взаємодію валютно-фінансових регуляторних компонентів.

Валютна політика, з огляду на свою специфіку функціонування в умовах сучасних трансформаційних процесів, вирізняється комплексом характерних ознак. Зважаючи на глибину теоретичних і практичних досліджень, на нашу думку, найбільш повно й вичерпно ознаки валютної політики було сформовано К.Е. Деменко, яка виокремлює серед них такі: 1) ця діяльність здійснюється уповноваженими державою органами; 2) вона реалізується на основі положень чинного законодавства держави; 3) зміст даної діяльності – це використання організаційних, правових та економічних

заходів за допомогою конкретних інструментів; 4) мета цієї діяльності полягає в досягненні встановлених стратегічних і тактичних цілей загальноекономічної політики держави; 5) дана діяльність виконується у валютно-фінансовій сфері [6, с. 79-80]. Відповідні ознаки свідчать про їхню сталість щодо валютної політики в цілому, що дозволяє віднести їх до загальних характеристик останньої.

При цьому, такі ознаки як мета валютної політики й сфера її реалізації виконують роль когнітивного та концептуального розмежування валютної політики від інших складових державної економічної політики. Дослідження представників західної науки свідчать, що визнання пріоритетності забезпечення цінової стабільності як основної довгострокової мети валютної політики зумовило в розвинутих країнах перехід до режиму таргетування інфляції [7, с. 1], що розглядається як ефективний інструмент забезпечення макроекономічної стабільності держави.

У свою чергу, функціонал валютної політики становить концептуальне ядро її інституціонального змісту, визначаючи пріоритетні напрями впливу держави на валютний ринок, гарантування валютної стабільності, регламентацію валютних операцій та інтеграцію у світовий фінансовий простір. Відтак, ключовими функціями валютної політики є: 1) регулятивна – полягає в регулюванні валютного курсу; 2) контрольна – об'єктивується в контролі за валютними операціями (наприклад, через встановлення лімітів на купівлю/продаж валюти); 3) управлінська – виражається в управлінні валютними резервами; 4) монетарна – здійснення коригування процентних ставок (зокрема, через зростання або зниження інвестиційних потоків); 5) стабілізаційна – проявляється в інтервенціях на валютному ринку; 6) координаційна – відображається в узгодженні політики з міжнародними стандартами. Зазначені функції є узагальненим теоретичним проявом основоположних механізмів валютної політики, котрі охоплюють інтеграцію монетарних, фінансових й економічних факторів у рамках забезпечення стабільності національної валюти та підтримки оптимального валютного курсу, за допомогою яких безпосередньо відбувається здійснення валютної політики.

Попри значну дослідницьку зацікавленість питаннями концептуальних аспектів валютної політики, проблематика її суб'єктного складу досі залишається недостатньо розробленою в науковій літературі. У переважній більшості наукових праць дана категорія висвітлюється фрагментарно, здебільшого шляхом узагальнюючого посилання на державу як основного носія валютної політики [6, с. 77-78]. Лише поодинокі дослідницькі підходи здійснюють спробу деталізації відповідних суб'єктів, зокрема шляхом виокремлення центрального банку, міністерства фінансів чи окремих міжнародних фінансових інституцій як безпосередніх реалізаторів валютно-регуляторних функцій. На нашу думку, саме такий підхід є найбільш оптимальним, оскільки він репрезентує валютну політику крізь призму діяльності уповноважених державою суб'єктів.

Суб'єкти валютної політики являють собою коло учасників економічної діяльності, котрі або здійснюють державний вплив на систему валютних відносин, або підпадають під його дію. До провідних інституцій, які виконують функції реалізації валютної політики, належать органи валютного регулювання державного рівня та суб'єкти банківської інфраструктури. В Україні органами, у компетенцію яких входить валютне регулювання та контроль, є Національний банк України (далі – НБУ), Міністерство Фінансів України, уповноважені банки, а також Державна податкова служба України, Державна митна служба України та Казначейська служба України. Кожен з цих органів здійснює індивідуальні й взаємодоповнюючі функції в межах валютної політики, сприяючи рівновазі валютних процесів.

Втім, Національний банк України займає фундаментальне місце в структурі валютної політики, виконуючи функцію головного регулятора валютних відносин і забезпечуючи стабільність грошово-кредитної системи, особливо в умовах глобалізаційних трансформацій та внутрішньої економічної ситуації. Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національний банк України» (далі – Закон), Національний банк України є центральним банком України, особливим центральним органом державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і принципи організації якого визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами України [8].

Ключовим вектором валютної політики Національного банку України виступає інституційно зумовлене забезпечення макрофінансової стабільності, зокрема стійкості грошово-кредитної сфери через мінімізацію девальваційно-інфляційних шоків. Відповідно, валютне регулювання слід розуміти як складову ширшої системи макроекономічного середовища, метою котрої є зниження валютних ризиків і нейтралізація будь-яких валютних дисбалансів. Таким чином, НБУ виконує роль головного системного регулятора, який, у межах нормативно-правової компетенції, забезпечує стійкість банківської системи шляхом впровадження плану забезпечення фінансової стабільності, і є відповідальним за її функціонування загалом.

Фундаментальний аспект валютної політики України регламентується в ст. 99 Конституції України, положенням якої закріплено: забезпечення стабільності грошової одиниці є основною функцією центрального банку держави – Національного банку України [9]. Крім того, в ст. 100 Кон-

ституції України встановлено, що Рада Національного банку України розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням [9].

З погляду правового аналізу, конституційне закріплення статусу НБУ виступає нормативним виявом його ключової ролі не тільки у сфері валютної політики, а й висвітлює його роль у державотворенні та функціонуванні держави загалом. В контексті того, що валютна політика є частиною грошово-кредитної політики, котра, у свою чергу, є складовою загальної економічної політики, позиція Національного банку України як центрального органу реалізації валютної політики характеризується дуже впливовою, оскільки саме він забезпечує її стратегічну координацію, охоплюючи валютне регулювання й контроль задля валютної стабільності та фінансової безпеки держави в цілому. Як наслідок, головна мета валютної політики Національного банку України в межах монетарної політики об'єктивується в підтриманні стабільності курсу національної валюти та досягненні рівноваги в платіжному балансі держави [3, с. 207].

НБУ здійснює валютну політику, спираючись на Основні засади грошово-кредитної політики, котрі Рада Національного банку розробляє на підставі пропозицій, наданих Правлінням Національного банку, і які визначають показники діяльності НБУ у середньостроковій перспективі для досягнення його цілей (ст. 24 Закону) [8]. Водночас, ст. 25 Закону України «Про Національний банк України» чітко і конкретно окреслює комплекс інструментів грошово-кредитної політики, включаючи: 1) визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для банків; 2) процентну політику; 3) рефінансування банків; 4) валютні інтервенції (купівля-продаж валютних цінностей на валютних ринках); 5) операції з цінними паперами (крім цінних паперів, що підтверджують корпоративні права), у тому числі з казначейськими зобов'язаннями, на відкритому ринку та інші [8]. Слушною є наукова позиція, котра наголошує, що інструменти грошово-кредитної політики, першочергово, спрямовані на регулювання грошової маси, одночасно виконують роль інструментів валютного регулювання [10, с. 106].

Функції Національного банку України, які ним здійснюються в рамках валютної політики, у своїй сукупності, націлені на комплексне забезпечення стабільності національної валюти як ключового елементу загальнодержавної економіки. У ст. 6 Закону однозначно зазначено, що основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України, при виконанні котрої НБУ має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі [8].

Разом із тим, Національний банк України як центральний орган формування валютної політики, згідно з ст. 7 Закону, виконує такі функції: 1) відповідно до розроблених Радою Національного банку України Основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику; 2) монопольно здійснює емісію національної валюти України та організує готівковий грошовий обіг; 3) виступає кредитором останньої інстанції для банків і організує систему рефінансування; 4) встановлює для банків правила проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності, захисту інформації, коштів та майна; 5) організовує створення та методологічно забезпечує систему грошово-кредитної та фінансової статистики, статистики платіжного балансу, міжнародної інвестиційної позиції, зовнішнього боргу, статистичної інформації фінансових установ, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк та інші [8]. Такий нормативно врегульований спектр функцій НБУ свідчить про складну і вагомую природу його впливу на валютну політику, що обумовлює його центральне місце у забезпеченні національної валюти, регулюванні валютного ринку й контролі за валютною стабільністю.

Правовий статус Національного банку України насамперед окреслюється його економічною самостійністю, оскільки, відповідно до ст. 4 Закону, Національний банк є економічно самостійним органом, є юридичною особою, має відокремлене майно, що є об'єктом права державної власності і закріплено за ним на праві господарського відання, а також він не відповідає за зобов'язаннями органів державної влади й фінансових установ [8]. Така специфіка діяльності НБУ дозволяє йому приймати необхідні рішення без безпосереднього впливу Кабінету Міністрів України та інших державних органів у галузі визначення курсу національної валюти, валютних резервів, валютних обмежень тощо. Зокрема, Національний банк має статутний капітал, що є державною власністю, і становить 10 мільйонів гривень [8]. Тобто НБУ в рамках реалізації валютної політики держави функціонує як автономний суб'єкт владних повноважень, забезпечує самофінансування, наділений монопольним правом емісії національної валюти, розпоряджається величезним масивом грошових коштів, при цьому, виступаючи як інституційно незалежний орган, наділений дискреційними повноваженнями (однак з підзвітністю Верховній Раді України).

Важливо наголосити, що як у науковому дискурсі, так і на рівні чинного законодавства України, немає усталеного концептуального тлумачення поняття «спеціальний статус» Національного банку України, що створює прогалину у розумінні його сутності. Втім, деякі дослідники все ж таки

пропонують теоретичні варіанти, одним з яких є позиція, котра вбачає спеціальність НБУ в його неналежності до жодної з гілок влади, зважаючи на його основну функцію [11, с. 790].

Роль Національного банку України у валютній політиці – фундаментальна, зважаючи на загальну ефективність стратегічного регулювання валютних відносин у межах конституційно та законодавчо наділених повноважень. Ключові повноваження НБУ у формуванні й реалізації валютної політики перелічені в Законі України «Про валюту і валютні операції», серед яких: 1) визначення порядку проведення розрахунків за валютними операціями; 2) затвердження структури валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України; 3) ведення Реєстру пунктів обміну іноземної валюти; 4) ухвалення порядку проведення переказу валютних цінностей; 5) встановлення офіційного курсу валют; 6) визначення порядку транскордонного переміщення валютних цінностей суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами; 7) надання ліцензій на здійснення валютних операцій; 8) здійснення збору статистичних даних про валютні операції, включаючи співпрацю з іншими органами державної влади та органами суб'єктів міжнародного права щодо обміну інформацією, пов'язаною із здійсненням валютних операцій; 9) забезпечує валютний нагляд та інші [12].

Таким чином, НБУ формує структуру валютного ринку України й організовує операції з торгівлі валютними цінностями, здійснює девізну й дисконтну валютну політику та застосовує валютні обмеження у разі необхідності [10, с. 107]. Зважаючи на такий широкий діапазон повноважень, Національний банк України не лише формує основоположні засади валютної політики в розрізі валютного регулювання та контролю, а й прямо впливає на динаміку валютного курсу через законодавчо закріплені механізми. Відповідно, Національний банк України є центральним суб'єктом валютного регулювання, котрий забезпечує збалансованість валютної політики, стабільність національного курсу іноземних грошових одиниць і стійкий розвиток національної економіки в умовах глобалізаційних процесів.

Висновки. Аналіз правового аспекту функціонування Національного банку України у сфері валютної політики дозволяє дійти висновку, що рівень ефективності валютної політики, як складової загальнодержавної економічної політики, прямо пропорційно залежить від якості нормативно-правового регулювання. Здійснення валютної політики вимагає чітко визначених правових механізмів, котрі націлені не тільки на регулювання валютних операцій, але й гарантують стабільність національної валюти та її інтегрованість у міжнародну валютну систему. Відтак, окрім її стратегічного змісту, суттєвим є інституційне наповнення, де, як було доведено, ключове місце займає Національний банк України, котрий виступає центральним суб'єктом формування та реалізації валютної політики держави, здійснюючи свою діяльність у межах широких дискреційних повноважень, регламентованих чинним законодавством України. Його роль у валютній політиці об'єктивується в забезпеченні валютного регулювання та контролі, зокрема через встановлення офіційного курсу гривні, регулювання валютного ринку й здійснення інтервенцій, формування золотовалютних резервів, контроль валютних операцій, розробку нормативно-правових актів з валютного регулювання тощо. Крім того, НБУ наділено функціональною автономією, котра закріплена на конституційному рівні та деталізована в спеціальному законодавстві, що дозволяє йому формувати валютну політику як частину загальної фінансово-економічної стратегії держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Akin O., Coleman N.S., Fons-Rosen C., Peydró J.-L. Political connections and informed trading: Evidence from TARP. *Financial Management*. 2021. Vol. 50 Is. 3. P. 619–644.
2. Lapavistas C. The limits of currency politics. *European Law Open*. 2023. Vol. 2 Is. 3. P. 636–653.
3. Токар О.І. Сучасна валютна політика та особливості її реалізації в Україні. Організаційні та правові аспекти формування перспектив сталого економічного розвитку України: зб. матер. і тез наук.-практ. конф. (Київ, 27 травня 2016 року). Київ: НАВС, 2016. С. 206–210.
4. Адамик Б., Скірка А. Особливості реалізації валютної політики Національного банку України в посткризовий період економіки. *Наука молода*. 2012. № 17. С. 55–63.
5. Farhan M.N., Hussein A.T., Majeed O.H. The impact of monetary policy on monetary stability in Iraq for the period (2004-2018). *Eurasian Journal of History, Geography and Economics*. 2022. Vol. 7. P. 4–14.
6. Деменко К.Е. Організаційно-правові засади реалізації валютної політики як засобу забезпечення фінансової безпеки держави. Дис. ... канд. докт. філос.: 081 – Право / Сумський державний університет. Суми, 2023. 287 с.
7. Serletis A., Dery C. Monetary policy in advanced and emerging economies. *Macroeconomic Dynamics*. 2024. Vol. 29. P. 1–29.

8. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 27.05.2025 р.).
9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2025 р.).
10. Ткач С.В. Організаційно-правові засади валютного регулювання в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки»*. 2015. № 4. Т. 1. С. 104–111.
11. Хрустальова Ю.С. Національний банк України як суб'єкт адміністративно-процедурних відносин у банківській сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 789–791.
12. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 03.06.2025 р.).